

СТАНДАРТИ ISO 14000 ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

А.М. Глей, асп.

Академія муніципального управління, м. Київ

Вчені, спеціалісти, керівники організацій і державні діячі вважають, що ХХІ століття буде століттям якості у всіх її проявах – в якості продукції і послуг, якості навколишнього середовища, якості праці і, в цілому, якості життя.

Проблема забезпечення якості така ж стара, як саме людство. В усі часи люди прагнули забезпечити високу якість, особливо в тих випадках, коли треба було гарантувати її безпеку. В сучасних умовах використання військової та космічної техніки, атомних електростанцій, погіршення екології, проблема безпеки людини стала особливо актуальною для всіх країн, тому що вирішення її не може бути ефективним тільки на національному рівні. Багато ресурсів планети є, по суті, надбанням людей всього світу. Не знають державних кордонів атмосферне повітря, води світового океану, ряд тварин.

В той же час взаємовідносини людини і природи стають все більш напруженими. Забруднення навколишнього середовища завдає збитків країнам на десятки мільярдів доларів.

Враховуючи те, що проблема управління навколишнім середовищем за своєю природою є міжнародною проблемою, яка може бути вирішена тільки на міжнародному рівні, всі закони, нормативні документи і стандарти, які стосуються навколишнього середовища, мають базуватися на одній науковій і методичній базі. Така заява була зроблена ISO ще в сімдесятих роках, а в 1996 р. нею була опублікована низка основних стандартів ISO 14000, які встановлюють загальні критерії для оцінювання відповідності систем управління навколишнім середовищем. Вони, а також принципи і процедури екологічного аудиту та кваліфікаційні критерії для аудиторів з екології, впроваджуються на промислових підприємствах або в організаціях, які надають послуги.

В подальшому були розроблені стандарти цієї ж серії на екологічне маркування, які дозволяють споживачам використовувати ринок як засіб для досягнення позитивних результатів впливу на навколишнє середовище.

Стандарти ISO 14000 є мало не найширшою за рівнем охоплення серією стандартів, що будь-коли були розроблені ISO. Вони набули поширення й їхній вплив починає відчуватися на ринковому просторі. Про важливість цих стандартів голова ТК 207 Маргарет Керр сказала так: “Наскільки я обізнана, не існує інших стандартів, які б мали настільки великий потенційний вплив, як стандарти ISO 14000. Діапазон питань, що охоплюють ці стандарти, від системи управління навколишнім середовищем до маркування продукції, означає, що майже кожна організація будь-якого розміру та постійної діяльності і місцезнаходження використовуватиме їх або буде піддаватися їхньому впливу”.

Стандарти ISO 14000 прийняті CEN як європейські з позначенням EN ISO 14000.

Україна з моменту вступу до ISO бере участь у роботі всіх її комітетів зі стандартизації якості повітря, води, ґрунту. Але найбільшу увагу українські спеціалісти приділяють роботі в ТК 207 відповідальному за підготовку стандартів з управління навколишнім середовищем. З метою підготовки українських підприємств до жорстких правил світової торгівлі, розуміючи, що наявність сертифікованої системи управління навколишнім середовищем може стати невід’ємною частиною вимог стратегічних партнерів України для придбання українських товарів, Держстандарт України першим серед країн СНД підготував для безпосереднього впровадження міжнародні стандарти ISO 14001, ISO 14004, ISO 14010, ISO 14011, ISO 14012 і ввів їх у дію 1 січня 1998 р. наказом №495 від 18.08.1997 р. зі статусом добровільних.

Стандарти ISO 14000 розробляються з урахуванням вже зарекомендованих міжнародних стандартів із систем менеджменту якості продукції (ISO 9000), які регламентують тільки мінімальні вимоги до систем, що діють на підприємствах, і не враховують факту впливу на навколишнє середовище результатів діяльності підприємств. У зв’язку з цим, обидві системи (ISO 9000 та ISO 14000) необхідно розробляти на підприємствах таким чином, щоб вони могли легко інтегруватися в комплексну систему управління підприємством, яка за кордоном отримала назву “загальне управління якістю” (TQM).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Екологічний менеджмент: Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Семенова, О.Л. Михайлик. – Київ, Центр навчальної літератури, 2004. – 407 с.
2. Шаповал М.І. Менеджмент якості: Підручник. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003 – 475 с.